

Antwoord

van Gedeputeerde Staten

op vragen van

R.G.E Lutmers (FVD) en L.D.Verheij (FVD)

(d.d. 3 november 2020)

Nummer

3687

Onderwerp

Follow up toespraak van gedeputeerde Bom-Lemstra d.d. 14 oktober 2019

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

In een toespraak op 14 oktober 2019 bij gelegenheid van het protest van de boeren op het Malieveld en bij het Provincie huis, heeft gedeputeerde Bom-Lemstra de bij het Provinciehuis verzamelde boeren toegezegd met hen om tafel te gaan.

Letterlijk zei gedeputeerde: dat "zij toezegde juist nu het gesprek aan te gaan met die regio's/ gebieden over (de vraag) waar loop je tegenaan op het gebied van regelgeving of anderszinszins, om niet te wachten tot de evaluatie plaatsvindt (mei 2020), maar nu al te verzamelen en juist nu het gesprek te voeren over wat voor regelgeving er dan voor zou moeten komen waarbij en jullie belangen maar ook die andere doelstellingen over de natuurgebieden, de andere sectoren, alle inwoners van Zuid Holland waar we ook die uitstoot van stikstof terug willen dringen ...dat gesprek niet in mei pas gaan voeren maar nu mee beginnen." (einde citaat)

In verband met het bovenstaande heb ik de volgende vragen:

1. *Hoeveel gesprekken heeft gedeputeerde inmiddels met de boeren gevoerd?*

Het afgelopen jaar heeft gedeputeerde Bom-Lemstra, net als gedeputeerden Baljeu en Potjer, veel gesprekken gevoerd over de stikstofopgave in de landbouw. Door het jaar heen hebben de drie gedeputeerden veel individuele boeren telefonisch of fysiek gesproken, soms gezamenlijk en soms los van elkaar. Ook zijn er door het jaar heen verschillende gesprekken gevoerd met groepen boeren, ketenpartijen, natuurorganisaties en andere instanties. Het is ondoenlijk om hier een compleet overzicht van te geven. Hierbij een greep uit de verschillende gesprekken:

- Werkbezoek Nieuwkoopse Plassen, Gedeputeerden Bom-Lemstra, Baljeu en Potjer (oktober 2019)
- Bezoek en overleg met 4 koploper boeren uit de Voedsel families (november 2019)
- Diverse gesprekken vanuit veenweideaanpak en klimaatakkoord, o.a. met boeren in Krimpenerwaard (januari 2020)
- Bezoek Stichting Hoeksche Waard op de Kaart (H-WodKa) over meerdere Proeftuinen gericht op bodem (februari 2020)
- Bezoek proeftuin precisiebemesting en natuurinclusieve landbouw (maart 2020)

- Digitaal gesprek met melkveehouderijen over de effecten van Covid-19 (april 2020)
- Digitaal gesprek met akkerbouwers over de effecten van Covid-19
- Digitaal gesprek 5 boeren over de conceptversie Hoofdlijnennotitie vitale landbouw (april 2020)
- Bezoek proeflocatie Klei op Veen Stolwijk (juni 2020)
- Bezoek VIC en Hoogwaterboerderij Zegveld (augustus 2020)
- Digitaal gesprek 5 boeren over uitvoeringsprogramma Hoofdlijnennotitie vitale landbouw (september 2020)
- Digitaal gesprek LTO Noord over Hoofdlijnennotitie vitale landbouw (september 2020)
- Bezoek Goeree Overflakkee aan akkerbouwer Cornelis Mosselman, gericht op strokenteelt, bodem en omslag naar biologisch (september 2020)
- Sectortafel stikstof, samen met gedeputeerde Baljeu, diverse malen in 2019 en 2020 (laatste sectortafel op 30 oktober 2020)
- Gesprekken met boeren rondom Nieuwkoop, diverse malen in 2019 en 2020 irl GGA stikstof en bodemdaling (laatste bestuurlijk overleg op 6 november 2020)

Naast de gesprekken die gedeputeerde Bom-Lemstra voert met de sector worden er ook op ambtelijk niveau veelvuldig gesprekken gevoerd met individuele boeren, belangenorganisaties en ketenpartijen, o.a. vanuit lopende gebiedsprocessen, de opgave stikstof, het netwerk Voedsel families, Groene Cirkels en de hoofdlijnennotitie vitale landbouw.

2. *Met wie heeft gedeputeerde gesproken; individuele boerenbedrijven en/ of vertegenwoordigers van boerenorganisaties?*

Zoals in het overzicht bij vraag 1 is te zien, heeft de gedeputeerde gesprekken gevoerd met individuele boeren, met vertegenwoordigers van boerenorganisaties zoals LTO en met ketenpartijen.

Gedeputeerde heeft via de sectortafel stikstof regelmatig contact met boerenorganisaties LTO (Land- en Tuinbouw Organisatie), NAJK (Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt), FDF (Farmers Defence Force) en NMV (Nederlandse Melkveehouders Vakbond).

Via de gebiedsgerichte aanpak stikstof en bodemdaling Nieuwkoopse Plassen heeft de gedeputeerde regelmatig contact met individuele boeren in dit gebied.

Via het netwerk Voedsel families brengt de gedeputeerde regelmatig bezoeken aan proeftuinen en spreekt bij deze bezoeken met individuele boeren, boerenorganisaties en ketenpartijen.

3. *Heeft gedeputeerde bij deze gesprekken ook vertegenwoordigers van andere belangenorganisaties betrokken (bijv. natuurorganisaties, andere sectoren zie boven)?*

Gedeputeerden Bom-Lemstra en Baljeu hebben via de sectortafel stikstof contact met vertegenwoordigers van andere belangenorganisaties (natuurorganisaties, industrie, bouw, transport, gemeenten en waterschappen).

In de gebiedsgerichte aanpak (GGA) voor stikstof, zoals de GGA Nieuwkoop, en de uitvoering van de Veenweidestrategie zijn naast landbouw ook andere sectoren en stakeholders betrokken (natuur, industrie, waterschappen, gemeenten).

In het Groene Partner Overleg heeft de gedeputeerde contact met LTO, waterschappen en natuurorganisaties.

4. *Wat waren de knelpunten waar de boeren 'tegenaan liepen op het gebied van regelgeving' ?*

Vanuit het stikstofdossier wordt voornamelijk door boeren gesproken over de gehele stikstofproblematiek met een lange termijn beleid vanuit de overheid, vergunningen en PAS-melders.

Knelpunten die regelmatig ter sprake komen in gesprekken met boeren over het algemene landbouw beleid zijn het verdienmodel van de boer, prijsbeleid (eerlijke prijs voor product), mestwetgeving, en het voeren van een helder en standvastig beleid vanuit de overheid.

5. *Wat waren de suggesties over 'wat er aan regelgeving zou moeten komen'?*

Vanuit het stikstofdossier wordt door de boeren voornamelijk ruimte voor innovatie, nieuwe stalsystemen en scheiden mest-urine genoemd als oplossing. Tevens wordt veelvuldig gevraagd om een helder overheidsbeleid dat voor de lange termijn duidelijkheid moet geven over de toekomst van de boeren.

Vanuit de gesprekken rondom verdienmodellen voor de boer, wordt vaak gesproken over beloning voor maatschappelijke diensten (in stand houden landschap, verbeteren waterkwaliteit, vasthouden CO2 in bodem) en ruimte voor nevenfuncties, zoals zorg en recreatie. Tevens wordt ook buiten het stikstofdossier vaak gesproken over ruimte voor innovatie, bijvoorbeeld op het gebied van mestwetgeving/afvalwetgeving.

6. *Wat is er tot nu toe met deze suggesties door de Provincie gedaan; met andere woorden wat was het resultaat van de gesprekken?*

De aandachtspunten die in de gesprekken met boeren naar voren komen, worden door de gedeputeerde erkend en herkend als belangrijke vraagstukken in de transitie van de landbouw. Binnen de GGA stikstof en andere gebiedsprocessen worden deze vraagstukken integraal opgenomen als opgave om te komen tot een volhoudbare landbouw met economisch toekomstperspectief voor de boeren. Bij de uitvoering van de Hoofdlijnennotitie Vitale Landbouw sluiten we aan bij de Kringloopvisie van het Ministerie van LNV. We zetten in op innovatie, kennisontwikkeling en ondersteunende regelgeving en instrumenten om de transitie in de landbouw te stimuleren en faciliteren. Daarbij moet vermeld worden dat niet alle vraagstukken door de provincie alleen opgelost kunnen worden. Sommige vraagstukken vragen een landelijke aanpak, waarin ook ketenpartijen en het ministerie van LNV een grote rol hebben. Ook speelt de ontwikkeling van het nieuwe GLB-NSP een rol in het vraagstuk rondom verdienmodellen en beloningssystemen.

7. *Was er in mei 2020 alsnog een evaluatiemoment en is er een verslag van deze evaluatie?*

Het is onduidelijk welk evaluatiemoment in deze vraag bedoeld wordt. Vanuit Gedeputeerde Staten is er nooit sprake geweest van een eigen evaluatiemoment over gesprekken met boeren. Tijdens de bijeenkomst is wel gesproken over het rapport dat de commissie Remkes rond het genoemde moment zou brengen. Dit rapport is begin juni gepubliceerd en besproken in GS en PS.

In de zomer van 2020 heeft het Ministerie van LNV tevens een beleidsevaluatie PAS uitgevoerd. Meer informatie hierover is te vinden op de website:

<https://www.aanpakstikstof.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/13/kamerstuk-beleidsevaluatie-en-wetstraject-voorafgaand-van-het-pas>.

8. *Worden deze gesprekken nog voortgezet nu minister Schouten nieuwe stikstofplannen heeft gemaakt voor de komende tijd? Zo ja, wat is de planning?*

De gedeputeerde gaat door met gesprekken met individuele boeren en boerenorganisaties. Vanuit de sectortafel stikstof, GGA stikstof, IBP, Veenweidestrategie en de uitvoering van de Hoofdlijnennotitie vitale landbouw is de gedeputeerde continu in gesprek met de sector en ketenpartijen over een toekomstbestendige sector. Met aan de ene kant de rol van de landbouw in opgaven zoals stikstof, bodemdaling, waterkwaliteit, biodiversiteit en energietransitie en aan de andere kant het borgen van voldoende verdienmodellen en mogelijkheden voor innovatie zodat er een vitale toekomst ontstaat voor de boeren in Zuid-Holland. De gedeputeerde wordt daarbij nauw samen met gedeputeerden Baljeu, Potjer en Koning.

Den Haag, 8 december 2020

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit